

НАЙПОШИРЕНІШІ ЗАПИТАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

ЩОДО ПІДГОТОВКИ
ЗАЯВ ДО РЕЄСТРУ
ЗБИТКІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

Project Expedite Justice

Червень 2026

Найпоширеніші запитання від аграріїв.

Російська агресія проти України завдала українським фермерам величезних втрат — вони втратили землю, техніку, врожай і засоби до існування. Реєстр збитків для України створено для документування цих втрат, щоб у майбутньому їх можна було компенсувати. Подання заяв до Реєстру вже відкрито, і ця процедура є безкоштовною.

Project Expedite Justice (PEJ) безпосередньо співпрацює з українськими фермерами та аграрними підприємствами, допомагаючи їм документувати завдані збитки та готувати заяви до Реєстру. У цьому документі зібрано запитання, які ми найчастіше отримуємо. Відповіді ґрунтуються як на тлумаченні PEJ чинних правил та процедур Реєстру, так і на нашому практичному досвіді станом на червень 2026 року. Цей документ містить практичні рекомендації та не є юридичною консультацією. Кожен випадок є індивідуальним. Завжди перевіряйте [офіційний вебсайт Реєстру, щоб ознайомитися з найактуальнішими рекомендаціями](#).

Для детального покрокового роз'яснення рекомендуємо ознайомитися з нашим Практичним посібником для підприємців та підприємств аграрного сектору. Для юристів і бухгалтерів, яким потрібна детальна технічна інформація, рекомендуємо ознайомитися з нашим [Посібником для фізичних осіб-підприємців в аграрному секторі](#) (також актуальний для юридичних осіб).

Кожна подана заява є кроком до забезпечення відповідальності за завдану шкоду. Ваша заява важлива.

**1. ВИЗНАЧЕННЯ
ВІДПОВІДНОСТІ
КРИТЕРІЯМ ТА
ВИБІР КАТЕГОРІЇ**

**2. ПОДАННЯ
ЗАЯВИ**

**3. ОЦІНКА
ЗАВДАНОЇ
ШКОДИ**

**4. ДОКАЗИ ТА ДОКУМЕНТИ НА
ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗАЯВИ**

**5. ПІДГОТОВКА ОПИСОВОЇ
ЧАСТИНИ ЗАЯВИ**

1. ВИЗНАЧЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ КРИТЕРІЯМ ТА ВИБІР КАТЕГОРІЇ

1.1. Яка категорія підходить для мого агропідприємства?

За якою категорією моє агропідприємство має подати заяву?

Кожен випадок є унікальним, але є дві основні категорії, які є найбільш актуальними для фермерів. Фізичні особи-підприємці (ФОП) повинні подавати заяви за категорією А3.5 «Втрата приватного підприємства», тоді як юридичні особи повинні подавати заяви за категорією С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів».¹

Юридичні особи, чия інфраструктура або житлове нерухоме майно було пошкоджено чи знищено, також можуть подати заяву за категорією С3.1 або за категоріями С1.1/С1.2, С1.3/С1.4.² Станом на липень 2026 року не всі категорії заяв відкрито. Перевіряйте [офіційний вебсайт Реєстру](#) для отримання оновленої інформації.

Чи можу я подати заяву за кількома категоріями?

Так. Залежно від вашої ситуації, ви можете подати більше однієї заяви, зокрема заяви за різними категоріями збитків.³

Наприклад, якщо ваше обладнання було знищено, і ви також зазнали особистої шкоди, вам слід подати заяву за двома окремими категоріями. Якщо ваші збитки обмежуються пошкодженням фермерського господарства або втратою доходу, зазвичай достатньо подати заяву за однією категорією (А3.5 або С3.1). Юридичні особи, чий будівлі або інфраструктура зазнали пошкоджень, також можуть подавати заяви за категорією С3.1 або за категоріями С1.1/С1.2, С1.3/С1.4 (проте станом на червень 2026 року відкрито не всі категорії заяв. Перевіряйте актуальну інформацію на [вебсайті Реєстру](#)).⁴

Розгляньте можливість пов'язати ваші заяви, вказавши номери попередніх заяв у наступних.

1.2. Чи відповідає мій агробізнес вимогам для подання заяви?

Чи відповідає мій агробізнес вимогам для подання заяви? Які критерії прийнятності?

Почніть із цих чотирьох запитань. Якщо ви можете відповісти «так» на всі ці запитання, ви можете подати заяву.

1. Чи були завдані збитки, втрати або шкода вашому офіційно зареєстрованому бізнесу 24 лютого 2022 року або після цієї дати?
2. Чи сталося це в межах міжнародно визнаних кордонів України?
3. Чи було це спричинено агресією Росії?
4. Чи є ви заявником або уповноваженою особою, яка може подати заяву від імені заявника?

Якщо ви хочете дізнатися більше про критерії прийнятності, ознайомтеся з наведеною нижче інформацією:

Для фізичних осіб-підприємців – дивіться Форму та правила подання заяви для Категорії А3.5 «Втрата приватного підприємництва»;

1 [Форма та правила подання заяви для категорії А3.5 «Втрата приватного підприємництва».](#)

2 [Форма та правила подання заяви для категорії С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів».](#)

3 [Офіційний вебсайт Реєстру збитків для України - Поширені питання \(Загальні\).](#)

4 [Форма та правила подання заяви для категорії С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів», п. 3.5.](#)

Для юридичних осіб – дивіться Форму та правила подання заяви для Категорії С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів»;

Для інших категорій – дивіться розділ «ПОДАТИ ЗАЯВУ» на вебсайті Реєстру.

Мій агробізнес припинив діяльність. Чи можу я подати заяву?

Так. Однією з вимог є те, що на момент завдання шкоди бізнес мав бути зареєстрований як фізична особа-підприємець або юридична особа. Шкода також має бути спричинена агресією Росії, завданою 24 лютого 2022 року або після цієї дати.⁵

Після пошкодження моє підприємство було релоковано в інший регіон України. Чи можу я подати заяву?

Так, якщо шкода агробізнесу була завдана внаслідок агресії Росії проти України 24 лютого 2022 року або після цієї дати, ви можете подати заяву щодо цієї шкоди. Також втрати, збитки або шкода мали статися в межах міжнародно визнаних кордонів України. Проте поточне місцезнаходження заявника або його бізнесу не впливає на прийнятність заяви.

Я вже відремонтував(ла) пошкоджене майно. Чи можу я подати заяву?

Так. Ремонт майна не позбавляє вас права подати заяву. Намагайтеся додати докази пошкоджень, що існували до ремонту (фотографії, акти огляду, висновки експертів), а також докази витрат на ремонт (рахунки-фактури, договори, фіскальні чеки).⁶

Моє фермерське господарство не було офіційно зареєстроване, а пошкоджене майно зареєстроване на моє ім'я як на фізичну особу. Чи можу я подати заяву?

Ви не можете подати заяву за категоріями А3.5 або С3.1 щодо майна, зареєстрованого на фізичну особу. Однак ви можете подати заяву за категоріями, доступними для фізичних осіб, залежно від типу збитків. Наприклад, ви можете подати заяву за категорією А3.2 «Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна»;⁷ або за категорією А3.6 «Втрата доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях»;⁸ або за категорією А3.7 «Інші економічні втрати».⁹

Моє особисте селянське господарство (не зареєстроване як суб'єкт господарювання) зазнало збитків. Які у мене є варіанти?

Якщо ви зареєстровані як фізична особа-підприємець, ви можете подати заяву за категорією А3.5. В іншому випадку, залежно від типу збитків, ви можете подати заяву за категоріями, доступними для фізичних осіб. Перевіряйте [офіційний вебсайт Реєстру](#) для отримання оновленої інформації.

Якщо постраждале майно перебуває у спільній власності двох фізичних або юридичних осіб, хто має подати заяву?

Кожен співвласник подає окрему заяву щодо своєї частки у власності за відповідною категорією. Зверніть увагу, що орендарі не повинні заявляти вимоги щодо активів, якими вони не володіють, але вони можуть описати ці активи у заяві, щоб продемонструвати масштаби діяльності їхнього підприємства.

5 [Форма та правила подання заяви для категорії А.3.5 «Втрата приватного підприємництва»](#); [Форма та правила подання заяви для категорії С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів»](#).

6 [Категорія С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання](#).

7 [Форма та правила подання заяви для категорії А.3.2 «Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна»](#).

8 [Форма та правила подання заяви для категорії А.3.6 «Втрата доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях»](#).

9 Ця категорія ще не відкрита.

1.3. Окремі питання для юридичних осіб (можуть не стосуватися фізичних осіб-підприємців)

Чи може юридична особа, що перебуває у державній або комунальній власності чи під їхнім контролем, подати заяву за категорією С3.1, якщо вона володіє активами на праві господарського відання, оперативного управління або користування (узуфрукт)?

Так. Така юридична особа може подати заяву за категорією С3.1, якщо ці активи були пошкоджені, знищені або втрачені внаслідок агресії Росії проти України 24 лютого 2022 року або після цієї дати.¹⁰

Юридична особа використовує або має на своєму балансі майно, яким вона формально не володіє (наприклад, орендовану землю або обладнання). Чи може юридична особа заявити вимогу щодо такого майна?

Це залежить від обставин. За загальним правилом, законний власник майна (держава, орган місцевого самоврядування або інша приватна юридична особа/орендодавець) повинен подати заяву про відшкодування шкоди, завданої самому майну. Однак, якщо ваша компанія орендувала це майно і втратила прибуток або дохід через його пошкодження або знищення, ви можете подати заяву за категорією С.1 щодо упущеної вигоди, якщо ви зможете пояснити ситуацію та надати підтверджуючі докази.

Юридична особа втратила нематеріальні активи (наприклад, торговельну марку). Чи може юридична особа заявити вимогу щодо них за категорією С3.1?

Так, ви можете подати заяву за категорією С3.1, якщо ваша юридична особа втратила матеріальні активи (наприклад, земельні ділянки, житлове/нежитлове майно) або нематеріальні активи (наприклад, договірні права, права інтелектуальної власності). Якщо об'єкт відображений у фінансовій звітності юридичної особи, він, як правило, вважається «активом» для цілей цієї категорії. Якщо ні, юридичній особі ймовірно потрібно буде обґрунтувати, що певний об'єкт кваліфікується як актив.¹¹

Юридична особа втратила більше одного активу. Чи слід їй подавати одну заяву чи окремі заяви щодо кожного активу?

Юридична особа може подати одну або кілька окремих заяв на власний розсуд.¹² Важливо, щоб кожна заява була належним чином обґрунтована та підтверджена доказами.

Майно знаходиться на тимчасово окупованих територіях. Чи варто юридичній особі подавати заяву за категорією С3.1?

Так, якщо активи юридичної особи були пошкоджені, знищені або втрачені внаслідок агресії Росії проти України 24 лютого 2022 року або після цієї дати. Однак, якщо ви не змогли отримати доступ до активу, користуватися ним або відчужити його без взаємодії з російською владою чи підконтрольними їй структурами, тоді більш відповідною може бути категорія С3.2 для подання заяви.¹³ Зверніть увагу, що станом на червень 2026 року категорія С3.2 ще не відкрита для подання заяв. Перевіряйте [офіційний вебсайт Реєстру для отримання оновленої інформації](#).

¹⁰ [Форма та правила подання заяви для категорії С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів»](#), п. 3.2.

¹¹ [Категорія С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання](#).

¹² [Категорія С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання](#).

¹³ [Категорія С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання](#).

2. ПОДАННЯ ЗАЯВИ

Хто може подати заяву до Реєстру?

За категорією А3.5 «Втрата приватного підприємства» заяву можуть подати сама фізична особа-підприємець або її представники. Для юридичних осіб, які подають заяви за категорією С3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів», заяву має подавати представник (фізична особа), який має загальні повноваження діяти від імені юридичної особи (наприклад, директор або керівник).¹⁴ Будь-який інший представник має мати довіреність.

Чи встановлено кінцевий строк для подання заяви?

На цьому етапі не встановлено кінцевого терміну для подання заяв.¹⁵ Проте не варто зволікати. З часом докази зникають, документи губляться, фотографії та відео видаляються, а свідки переїжджають. Подану заяву можна буде доповнити новими доказами пізніше, тому краще подати її зараз з тими доказами, що у вас є, ніж чекати на ідеальні документи.

Чи існують обмеження щодо розміру файлів, які можна завантажити через Дію до Реєстру?

Наразі Реєстр дозволяє завантажувати файли лише обмеженого розміру. Залежно від розділу заяви, файли мають бути у форматі JPG, PNG або PDF і не перевищувати 3 або 10 МБ (точний розмір буде вказано в кожному розділі). Якщо файл перевищує максимальний розмір, ви можете розділити його на менші файли або стиснути файл, зберігши при цьому якість.

Чи можу я змінити або доповнити свою заяву після її подання?

Так. Ви можете доповнювати або змінювати заяви, додаючи нову інформацію та докази через **Дію** після подання заяви.¹⁶ За потреби ви також можете відкликати заяву.¹⁷

Я не маю доступу до свого майна, оскільки воно розміщене в зоні активних бойових дій або на тимчасово окупованій території. Чи можу я все одно подати заяву?

Так. Реєстр не вимагає фізичного доступу до пошкодженого майна. Ви можете подати заяву на підставі наявних у вас доказів. Реєстр визнає, що в таких ситуаціях доступ до майна та документів часто є неможливим. Неповна заява краща, ніж жодної. Дивіться розділи 9 та 10 Практичного посібника для підприємців та підприємств аграрного сектору, щоб дізнатися, що робити, якщо документи відсутні або недоступні.

3. ОЦІНКА ЗАВДАНОЇ ШКОДИ

Мене цікавить проведення професійного аудиту для оцінки моїх збитків і втрат. Як оцінюється розмір збитків під час такого аудиту?

Вартість збитків (об'єкт оцінки) визначається з урахуванням правового та організаційного статусу майна, включаючи те, чи розташоване воно на підконтрольній Україні території чи на тимчасово окупованій. Іншими словами, вартість збитків оцінюється в кожному конкретному випадку відповідно до чинного законодавства.

Наприклад, значення вартості нерухомого майна до заподіяння йому шкоди приймається на рівні його ринкової вартості та/або вартості заміщення (з урахуванням зносу).¹⁸ Дізнайтеся

14 Правила залучення Представників, Реєстр збитків для України, м. Гаага, Статті 2(1); 3; 4.

15 Офіційний вебсайт Реєстру збитків для України - Поширені запитання (Загальні).

16 Офіційний вебсайт Реєстру збитків для України - Поширені запитання (Загальні).

17 Офіційний вебсайт Реєстру збитків для України - Поширені запитання (Загальні).

18 «Методика визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації,

більше про оцінку збитків у [Посібнику для фізичних осіб-підприємців в аграрному секторі](#), або зверніться до ліцензованого оцінювача для офіційної оцінки та засвідчення ваших збитків. Професійна оцінка має юридичну силу і може посилити вашу заяву до Реєстру, судові позови та інші компенсаційні програми.

Як розрахувати збитки у випадках, коли вони були завдані внаслідок кількох інцидентів?

У разі кількох інцидентів збитки розраховуються в кожному конкретному випадку з урахуванням правового статусу та місцезнаходження майна, а також відповідно до чинного законодавства. Ви можете подати одну або кілька окремих заяв за умови, що збитки в кожному інциденті можна чітко оцінити та підтвердити доказами.

Дізнайтеся більше про оцінку збитків у [Посібнику для фізичних осіб-підприємців в аграрному секторі](#), або зверніться до ліцензованого оцінювача для офіційної оцінки та засвідчення ваших збитків.

4. ДОКАЗИ ТА ДОКУМЕНТИ НА ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗАЯВИ

4.1. Підтвердження вашого правового статусу

Які докази має надати наше підприємство для підтвердження свого правового статусу?

Інформація про фізичну особу-підприємця або юридичну особу має автоматично підтягуватися у Дію з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Однак вам слід перевірити достовірність цієї інформації. Якщо інформація не підтягнулася в Дію, вам слід додати витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

У Дії перевірте індивідуальний податковий номер/код ЄДРПОУ; дату та адресу реєстрації; адресу ведення господарської діяльності; чи є фізична особа-підприємець/юридична особа діючою чи припиненою; опис видів діяльності підприємства; ідентифікаційні дані керівника/директора тощо.¹⁹

Як довести, що моє фермерське господарство або підприємство справді працювало?

Не існує вичерпного переліку прийнятних доказів. Документи, які можуть допомогти довести факт функціонування включають договори оренди землі, витяги або кадастрові дані з Державного земельного кадастру, польові карти або схеми земельних ділянок, документи, що визначають площу оброблюваних земель, договори купівлі-продажу, товарно-транспортні накладні або записи про продаж, а також фінансові документи (виписки з банківських рахунків, що підтверджують отримання коштів, податкові декларації та книги обліку доходів). Дивіться розділи 6–8 Практичного посібника для підприємців та підприємств аграрного сектору для отримання детального переліку документів, що стосуються суб'єктів аграрного сектору.

4.2. Підтвердження права власності та стану майна

Які документи підтверджують, що майно належить нашому підприємству?

а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності», затверджена Наказом Міністерства економіки України та ФДМ від 18.10.2022 року № 3904/1223, Розділ III, п. 3.2.

19 Форма та правила подання заяви для категорії А.3.5 «Втрата приватного підприємництва»; Форма та правила подання заяви для категорії С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів».

Не існує вичерпного переліку прийнятних доказів. Те, що буде прийнятним, залежить від вашої ситуації. Загалом, документи, що можуть підтвердити право власності, включають договори купівлі-продажу, свідоцтва про право власності або право на спадщину, договори дарування, витяги з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, державні акти на право власності на земельну ділянку, фінансову звітність, податкову звітну документацію (декларації), баланс підприємства, інвентаризаційні описи, господарські договори, акти огляду пошкодженого/знищеного майна²⁰, страхові документи, письмові свідчення осіб, які можуть підтвердити право власності,²¹ тощо. Дивіться розділи 6–8 Практичного посібника для підприємців та підприємств аграрного сектору для отримання детального переліку документів, що стосуються суб'єктів аграрного сектору.

Як довести, у якому стані було наше майно до пошкодження?

Вичерпного переліку доказів не існує. Ви можете долучити такі документи, як матеріали технічної інвентаризації, технічні паспорти, акти огляду об'єктів нерухомості, акти введення в експлуатацію основних засобів тощо.

Що робити, якщо я з тимчасово окупованої території і не маю документів, що підтверджують право власності?

Реєстр застосовує підхід, орієнтований на потерпілих, який визнає, що війна знищує документи та позбавляє доступу до майна. Від вас не вимагається мати всі документи. Проте перш ніж подавати заяву до Реєстру, зберіть якомога більше інформації для підтвердження своїх прав власності.

Залежно від типу документа, ви можете відновити певні втрачені документи, звернувшись до відповідних органів (докладніше див. в інших питаннях). Ви також можете зібрати додаткові документи, такі як листування, податкові та банківські документи. Наприклад, якщо ви брали кредит у банку, ви, ймовірно, подавали до банку документи, що підтверджують право власності, а також інші реєстраційні документи. Банк може надати такі копії за вашим запитом, які можна буде потім використати для подання вашої заяви.

4.2.1. Що робити, якщо документи, що підтверджують право власності втрачено (для офіційно зареєстрованого майна)

Сільськогосподарська техніка

Я втратив(-ла) технічний паспорт на сільськогосподарську техніку. Що робити?

Перш ніж подавати заяву до Реєстру, вам слід звернутися до Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів для відновлення документів на сільськогосподарську техніку.²²

Нерухоме майно

Документи, що підтверджують право власності на нерухоме майно, втрачено. Що мені робити?

Якщо ви стали власником майна після 1 січня 2013 року, вам слід звернутися до Центру надання адміністративних послуг або до державного реєстратора, щоб отримати витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.²³

Якщо майно було набуто до 1 січня 2013 року, вам слід звернутися до Бюро технічної інвентаризації (БТІ), щоб отримати копію документів, що підтверджують право власності.

20 [Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 257](#) “Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва”.

21 [Категорія С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання.](#)

22 [Вебсайт Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.](#)

23 [Вебпортал Дія. Інформація з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.](#)

Однак, якщо БТІ знаходиться на тимчасово окупованій території або було знищене, вам слід звернутися до суду для підтвердження свого права власності.²⁴

Що робити, якщо мої технічні документи втрачено і їх неможливо відновити (наприклад, через знищення Бюро технічної інвентаризації)?

У випадку, якщо майно було набуто до 1 січня 2013 року, технічні документи втрачено і їх неможливо відновити через знищення Бюро технічної інвентаризації або його розташування на тимчасово окупованій території, вам слід звернутися до суду для підтвердження свого права власності.²⁵

Транспортні засоби

Мої документи на право власності на транспортний засіб втрачено. Що мені робити?

Вам слід звернутися до сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ для відновлення документів на транспортний засіб.²⁶

4.3. Документування збитків або втрат

4.3.1. Документування збитків або втрат

Я не задокументував(ла) збитки одразу. Чи можу я зробити це зараз, через кілька років?

Так, це можливо. Однак, чим раніше ви почнете, тим краще. Почніть із проведення інвентаризації майна та збору правовстановлюючих і фінансових документів. Наступним кроком є звернення до Служби безпеки України або Національної поліції для реєстрації кримінального провадження та отримання витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Якщо у вас є безпечний доступ до майна, зверніться до місцевих органів влади для отримання акта огляду пошкодженого та знищеного майна.²⁷ Дивіться розділ 9 Практичного посібника для підприємців та підприємств аграрного сектору, щоб дізнатися більше про те, що робити у разі відсутності документів.

Як слід документувати пошкодження або втрату майна в районах активних бойових дій?

Конкретні кроки залежатимуть від вашої ситуації. Однак, незважаючи на активні бойові дії, вам слід спочатку задокументувати пошкодження, провівши інвентаризацію та зібравши всі правовстановлюючі та фінансові документи. Потім зверніться до Служби безпеки України або Національної поліції для реєстрації кримінального провадження та отримання витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Після цього ви можете самостійно оцінити збитки або звернутися до експертів для оцінки збитків та отримання звіту про огляд пошкоджень, руйнувань та втрати майна. У будь-якому випадку, не наражайте себе чи інших на небезпеку для документування. Ви можете подати документи, які у вас є.

4.3.2. Докази шкоди або втрат

Які докази можна використати для підтвердження моїх збитків?

24 Вебсайт Міністерства юстиції України. [Що робити, якщо право власності на житло зареєстроване лише на папері в БТІ?](#) . 02.12.2025.

25 Вебсайт Міністерства юстиції України. [Що робити, якщо право власності на житло зареєстроване лише на папері в БТІ?](#) . 02.12.2025; Цивільний кодекс України, Стаття 392.

26 Вебсайт Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ. [Як відновити втрачене чи викрадене Свідцтво про реєстрацію транспортного засобу \(у тому числі у разі, якщо документ втрачено чи викрадено за кордоном\)?](#)

27 [Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 257](#) «Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва».

Ви вирішуєте, які докази подавати. Прикладами доказів можуть бути: фінансова звітність за роки, що передували втраті; договори; та податкова документація;²⁸ довідки з детальною інформацією про структуру посівів, площі та витрати на вирощування; копії рахунків-фактур (на насіння, пальне); відомості про земельні ділянки; інвентаризаційні відомості; довідки Головного управління статистики (наприклад, щодо середньої врожайності в регіоні); письмові свідчення осіб, які можуть підтвердити пошкодження, знищення або втрату; витяги з офіційних державних джерел, таких як Реєстр пошкодженого та знищеного майна України тощо.

Які докази я можу використати, щоб довести, що шкода була завдана внаслідок російської агресії?

Вичерпного переліку доказів не існує. Використовуйте те, що у вас є. Розгляньте можливість долучення таких документів, як: акти Державної служби України з надзвичайних ситуацій з описом пожежі, пошкодження, знищення або втрати майна, із зазначенням причини; звіти, що підтверджують знешкодження вибухонебезпечних предметів або розмінування; витяги з Єдиного реєстру досудових розслідувань; офіційні акти про пошкодження майна, видані уповноваженими органами (комісіями); акти огляду пошкодженого/знищеного майна;²⁹ експертні висновки щодо збитків, підготовлені акредитованими оцінювачами, Торгово-промисловою палатою України або іншими кваліфікованими фахівцями; звіти військових адміністрацій; протоколи огляду місця події, складені правоохоронними органами; дані з Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації; повідомлення у ЗМІ.

Незалежно від того, що ви подаєте, докази мають бути належними (безпосередньо стосуватися вашої заяви), допустимими (отриманими законним шляхом), достовірними (справжніми, не підробленими) та достатніми (у сукупності документи створюють чітку картину збитків). Дивіться розділи 5–7 Практичного посібника для підприємців та підприємств аграрного сектору, для більш повного огляду типів доказів.

Якщо у витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань описано не все пошкоджене майно, чи можу я повторно звернутися до органу досудового розслідування?

Так, можете. Зверніться до органу досудового розслідування (СБУ або Поліції) та надайте йому повний перелік пошкодженого або знищеного майна, а також будь-яку іншу відповідну інформацію (наприклад, акт інвентаризації майна).³⁰

4.3.3. Альтернативні докази, які варто розглянути

Чи можу я додати знімки екрана з повідомленнями або листуванням як доказ?

Так. Знімки екрана з повідомленнями, листами або електронними листами можна подавати, якщо вони підтверджують вашу заяву.³¹ Майте на увазі, що чим тісніший зв'язок доказу із вашою конкретною втратою, тим більшою буде його доказова цінність.

Чи можу я подати як доказ статті з новин або дописи з соціальних мереж?

Так. Можна подавати статті з новин або дописи з соціальних мереж. Вони можуть бути корисними, якщо в них задокументовано події на тимчасово окупованих територіях, де отримати офіційні документи складніше. Якщо такі матеріали підтверджують вашу заяву (наприклад, свідчать про те, що майно було захоплене або знищене на тимчасово окупованих

28 [Форма та правила подання заяви для категорії А.3.5 «Втрата приватного підприємництва», п. 3.4; Форма та правила подання заяви для категорії С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів», п. 3.7.](#)

29 [Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 257](#) «Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва».

30 [Кримінальний процесуальний кодекс України](#), Статті 55, 56 (1)(3)(4).

31 [Категорія А.3.5 «Втрата приватного підприємництва» - Поширені питання; Категорія С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання.](#)

територіях), їх можна використати як докази.³²

Чи можу я використовувати показання свідків як докази?

Так. Показання свідків приймаються. Щоб вони мали якомога більшу доказову цінність, намагайтеся включити в них таку інформацію: що сталося, де, коли, а також які наслідки. У показаннях також мають бути зазначені ім'я та прізвище свідка, дата народження, місце проживання, номер документа, що посвідчує особу, або ідентифікаційний номер, дата та підпис.

На моїй земельній ділянці були збудовані ворожі фортифікаційні споруди, і я більше не можу нею користуватися. Чи можу я подати заяву на відшкодування за це та яким чином?

Так, будівництво ворожих фортифікаційних споруд може становити шкоду, що підлягає компенсації, у значенні Категорій А3.5 або С3.1, оскільки це призводить до втрати доступу до майна або можливості користуватися ним.

Немає конкретних вимог до доказів. Однак, наступні докази можуть допомогти вам підтвердити вашу заяву: витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань; документація про стан земельної ділянки до пошкодження, що показує її точне використання (наприклад, витяг з Державного земельного кадастру); докази наявності фортифікаційних споруд (спутникові знімки; фото/відеодокази; звіти військових адміністрацій, що підтверджують наявність споруд; новинні статті); докази оцінки шкоди (наприклад, звіт про оцінку збитків).

Я самостійно відремонтував(ла) пошкодження. Які докази я можу подати, щоб підтвердити вартість ремонту?

Чіткого переліку документів немає. Документи, що можуть підтвердити відповідні обставини включають проєктно-кошторисну документацію; проєкти розвитку інфраструктури; документи, що підтверджують витрати на відновлення (рахунки-фактури, фіскальні чеки) тощо.

5. ПІДГОТОВКА ОПИСОВОЇ ЧАСТИНИ ЗАЯВИ

5.1. Структурування інформації

Як мені структурувати та написати свою заяву?

Опис вашої заяви має чітко та в хронологічному порядку розповідати історію про те, що сталося. Висвітліть ключові події, дати та цифри, а також переконайтеся, що ваші дані узгоджуються в усіх розділах вашої заяви. Зверніть особливу увагу на те, щоб показати, як конкретні події (наприклад, обстріли, окупація, мінування земель) безпосередньо завдали вам шкоди, збитків або втрат (наприклад, втрата доступу до вашого майна, перешкоджання господарській діяльності).

Підкріплюйте все, що ви пишете, доказами, зокрема документами, виданими компетентними державними органами. Якщо доречно, розгляньте можливість висвітлити регіональний вплив і значення підприємства (наприклад, кількість працівників, внесок у місцеву економіку, унікальність продукції тощо). Також корисно організувати інформацію за категоріями активів (наприклад, земля, техніка, будівлі), чітко вказуючи, що сталося з кожним активом, коли, і яка подія це спричинила.

32 [Категорія А.3.5 «Втрата приватного підприємництва» - Поширені питання](#); [Категорія С.3.1 «Пошкодження, знищення або втрата активів» - Поширені питання](#).

5.2. Описові розділи

Як слід заповнювати описові розділи заяви?

Переконайтеся, що всі письмові розділи вашої заяви є чіткими, послідовними та достатньо детальними, уникаючи зайвих повторень. Використовуйте просту мову, наводьте конкретні факти (дати, кількість, вартість), уникайте суперечностей між розділами, переконайтеся, що ваші дані збігаються з підтверджуючими доказами, та посилайтеся на ці докази, де це доречно.

Кожен розділ заяви має своє призначення. Чітко розрізняйте:

- опис загальних обставин справи,
- опис активу, та
- опис події, що завдала шкоди, та її наслідків.

Що слід зазначити в розділі заяви «Опис заяви»?

Цей розділ надає загальний огляд вашої справи. Опишіть історію вашого бізнесу, чим він займається, де розташований, та надайте короткий виклад того, що сталося. Викладайте інформацію в хронологічному порядку, зазначаючи ключові дати та події.

Що слід зазначити в розділі «Детальний опис активу»?

Цей розділ має бути присвячений безпосередньому опису самого активу. Опишіть, що саме було пошкоджено, знищено або втрачено (наприклад, земельна ділянка, обладнання, склад), включно з його характеристиками: місцезнаходженням, розміром, призначенням, станом до пошкодження та способом використання в господарській діяльності.

Що слід зазначати в розділі «Опис пошкодження, знищення або втрати»?

У цьому розділі слід чітко пояснити, що сталося з активом. Опишіть подію (наприклад, обстріл, окупація, пожежа), зазначте, коли і де вона сталася, опишіть ступінь пошкодження та поясніть зв'язок між подією і втратами, збитками або шкодою.